

וביתך שלום

קונטרס הנהגות לבית היהודי - כסלו תשע"א ירושלים ת"ו
הרב יוחנן רפאלי שליט"א

• פרק א' - הנהגות לבעל • פרק ב' - הנהגות לאישה

פרק א' - הנהגות לבעל

הערה או הארה [דרכי הביקורת]
עידודים ומחמאות
קשר חיובי [שיתוף פעולה]
יחס חיובי (עשיין)
יחס חיובי (לאוין)
עתות לחץ
תקציב ורווחה
צניעות
היחס להורים ולמשפחה
סדר ונקיון
ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך
בטוב תלין
רוחניות

פרק ב' - הנהגות לאישה

הנהגות יסודיות
ביקורת
קשר חיובי [שיתוף פעולה]
יחס ועידוד
עתות לחץ
צניעות וקדושה
תקציב וכלכלה
היחס להורים ולמשפחה
סדר וניקיון
ברוך אתה בבואך ובצאתך
בטוב תלין
רוחניות

פרק א' - הנהגות לבעל

הערה או הארה [דרכי הביקורת]

א. להימנע ככל האפשר מהערות וביקורת.

ב. ביקורת בונה: כשחייבים להעיר - יש להעיר בצורה עדינה, ביחידות ובנועם, באופן שהאישה תרגיש שהבעל רוצה באמת בטובתה בלבד.

ג. יש להקדים שבח להערה.

ד. לעולם לא להעיר בעת כעס וריתחא, אלא בעת רצון.

ה. להגן על אשתו ליד אחרים - תמיד.

ו. להדגיש תמיד את ההתנהגות החיובית ולא את הצד השלילי ("הבגד שלבשת אתמול מאוד הולם את הצניעות המיוחדת שלך", במקום: "הבגד שלך היום מאוד לא צנוע").

ז. דוגמא אישית (חינוך עקיף) עם המון סבלנות ועידוד היא תמיד הדרך הטובה ביותר להשיג תוצאות.

ח. לא להזכיר דברים שליליים מן העבר הרחוק או הקרוב.

ט. להתחשב מאוד ברקע שמימנו באה האישה, ובהרגליה מבית הוריה (גם אם לך ההערה נראית נורמאלית וסבירה בהתאם למשפחתך).

י. לא לנסות לשנות זה את זה, ובפרט בשנה הראשונה. האהבה האמיתית היא לאהוב את האדם כמות שהוא יחד עם חסרונותיו (אף אחד לא מושלם...).

עידודים ומחמאות

יא. לשים לב היטב לשינויים שערכה האישה (כמו: פריט לבוש חדש, או הבית מסודר יפה) ולשבח על זה הרבה.

יב. לעודד ולהחמיא על כל דבר ודבר: בישולים, ניקיון, אימרה או תפילה יפה, הנהגה מיוחדת, ולהראות לה בפה מלא שאתה מעריך אותה על כך. זכור שהאישה דואגת וחוששת ומצפה לשמוע ממך שכל מה שהיא עושה אכן מצא חן בעיניך.

יג. לדאוג להפתעות נעימות: ימי הולדת, יום אירוסין, יום נישואין וכד'. יש לרשום ביומן האישי תאריכים אלו כדי שלא יישכחו. להגיש מתנה אישית, ארוזה יפה עם פתק מתאים במאור פנים ולבביות.

יד. וכן יש להפתיע מדי פעם גם ב"סתם יום", או כדי להרגיע מתחים שהצטברו, או כדי להביע הערכה מיוחדת על מסירות יוצאת מגדר הרגיל. וכגון, מדי פעם פרחים לכבוד שבת או ראש חודש וכד'.

קשר חיובי [שיתוף פעולה]

טו. לשתף את האישה בהחלטות הנוגעות לשניכם. לא להחליט לבד ולבוא בפניה עם עובדה מוגמרת.

טז. לשמור על אמינות וגילוי נאות בין בני הזוג. לא לגרום חציצה ביניהם. ליצור שקיפות ככל שניתן בענייני הכספים (חשבון משותף) ובכל שאר העניינים.

יז. גם כשמבקש משהו לצורכו, להשתדל להסביר לה זאת באופן שיוון שבסופו של דבר זוהי גם טובתה שלה (כגון אם מבקש ממנה להימנע מללבוש בגד מסוים שאינו לפי טעמו, זה כדי שיוכל לאהוב אותה ולכבדה יותר, וכד').

יח. להתחשב בצד הרגשי שלה, ולהיזהר מאוד מלפגוע בה, אפילו בצחוק או בחשש רחוק, גם אם כלפיך אין באמירה זו או במעשה זה כלום. שפעמים רבות האישה עלולה להיפגע מכך עמוקות, ולאחר מכן קשה יהיה מאד לרפא פצעים רגשיים אלו ("אונאתה קרובה, ודמעתה מצויה").

יט. לדבר עמה ב"שפה שלה" (שפת הרגש והדמיון).

כ. תקשורת במכתבים. הרבה פעמים קל יותר להתבטא בכתב מאשר בעל-פה. תמיד טוב לסיים את הפתק או המכתב במילת חיבה לפני שחותמים

יחס חיובי (עשיין)

כא. בשנה הראשונה- לשוחח ולהקשיב הרבה לאישה (לא שייך בזה איסור "לא ירבה שיחה עם האישה").

כב. לקבוע לפחות סעודה אחת משותפת ביום. [גם בשאר שנים יש לשוחח (אך לא הרבה) ולהקשיב לאשה, ולהשתדל לקבוע סעודה משותפת].

כג. לבטא כלפיה אהבה וגעגועים בפה מלא, מדי פעם ובזמנים המתאימים.

כד. כשעצובה לבוא לפייס אותה בטוב טעם ודעת, ולא לחכות שתירגע לבד.

כה. לשתף את האישה בחוויות שעברו עליו (אולם, ימנע מלשון הרע, מחלוקות וכד'). וכן להראות הקשבה ואכפתיות לחוויות שהיא מספרת בפניך.

כו. מומלץ להקדיש זמן פנוי ומתאים, במיוחד לצורך שיחה עם האישה פנים אל פנים. [רצוי מאד להשכיב את הילדים לישון ולנתק את הטלפונים בזמן זה. אא"כ לצורך עניית שיחות דחופות וקצרות].

כז. להקדיש לה תשומת לב מרובה והקשבה לכל צרכיה הנפשיים והגופניים בכל עת הצורך, עד שיגיעו למצב של "והיו לבשר אחד". איש ואישה נמשלים ליד ימין ויד שמאל באותו הגוף. מה שכואב לה- בעצם כואב גם לי. ומה שטוב לה- זה טוב גם לי.

כח. להשתדל ללמוד ולהכיר את נפש האישה, וכן מה שמועיל לה ומשמח אותה, ומה מפריע ומציק לה (גם אם זה לא לטעמך). וממילא, לתת לה מה שהיא רוצה באמת, ולא מה שאני רוצה בשבילה.

כט. להשתדל למלא כל חפצה, כל שלא נוגד את ההלכה או ההנהגה הנכונה ע"פ דעת התורה.

ל. כדאי לצאת לטיול רגלי מידי פעם בערב (רצוי להקדיש לזה זמן קבוע. כגון ביום מסוים בשבוע).

לא. יש לפנות זמן מתאים כדי להתלוות לאישה במקום הצורך. כגון לקניה גדולה, או ביקור חשוב אצל הרופא וכד'.

לב. לדעת להתחשב, ולפעמים להתבטל, לדעתה בדברים שהיא מבינה בהם יותר, ובפרט בענייני סידור הבית והריהוט.

לג. ככל שנוותר יותר בעניינים הגשמיים כפי רצון האישה, כך יהיה לנו קל יותר לבקש ממנה בעתיד לוותר ולבוא לקראתנו בעניינים העקרוניים והחשובים לנו באמת.

לד. לשמור על עצמאותה וכושר החלטתה של האישה בדברים מסוימים של הבית (כמו הטיפול בילדים בזמן שהבעל איננו). שלא תהיה יותר מדי תלותית בבעלה.

לה. לאפשר לאישה להתעסק בפעילויות חיוביות בזמנה החופשי, על מנת שלא תשתעמם, בפרט בשנה הראשונה או כשאין עדיין ילדים, ולדאוג לעזור ולטפח מצב רוח מרומם.

לו. בחוץ (עם אחרים) - יש לנהוג בכובד ראש. בבית (עם אשתו) - יש לנהוג בקלות ראש: להשרות בנוכחותה קלילות ושמחת חיים [ולו רק באופן חיצוני. הפנימיות תבוא בהמשך]. "ויהיה דבורו עמה בנחת, ולא יהא עצב או רגז" (רמב"ם).

יחס חיובי (לאוין)

לז. להימנע מלהרבות לספר בפניה חוויות שליליות או מצערות שעבר. וכן בפני ההורים שלה (וגם שלו).

לח. לא לאכול [או לשתות] לבד, בלא להציע קודם לאישה לאכול עמו [כאשר היא נמצאת, כמובן].

לט. לא להתערב בענייני האישה (בישול, כביסה, ריהוט, סדר וכד') בתחום הבית. אך יחד עם זאת, לא להיות אדיש, אלא לגלות שיתוף פעולה ואכפתיות, לחזק את החלטותיה, ולפשוט את ספיקותיה כאשר היא מתייעצת עמך (להימנע מתשובות כמו: "תעשי מה שאת רוצה").

מ. לא לנסות "לאלף" את האישה, או להנהיג שתלטנות ואימה יתירה בתוך ביתו.

מא. ומאידך גיסא יש לזכור: "אל אישך תשוקתך, והוא ימשול בך". כי האמת שבטבעה, חן אישה על בעלה, ורוצה להתרפק ולהישען עליו. וכן שיחליט בעבורה ויפשוט את ספיקותיה. אולם, יש לבנות הנהגה זו בחכמה ובמתינות, שזה יבוא מצידה וברצונה המלא.

מב. למעט בבקשות ובדרישות כמה שרק אפשר.

עתות לחץ

מג. לא לתת מוסר או עצות בזמן שהאישה מוטרדת מאוד או כשמשוהו מציק לה והיא מתפרצת ברגשותיה. אלא להיות לה קרש הצלה: להבין אותה ולהקשיב. לאפשר לה לפרוק את רגשותיה בסבלנות. לגלות הסכמה והבנה למצבה. (אפשר לדון בגוף הדברים רק מאוחר יותר בעת רצון ושלוה).

מד. להתנהג בעדינות ובסבלנות יתירה בעתות לחץ, מצוקה או מתח (ערבי שבתות וחגים, בפתחת שנת הלימודים של הילדים, לפני שיוצאים לאירוע משפחתי וכד'). לעמוד בפרץ ולתת יד תומכת.

מה. וכן בזמן חולי או חולשה (וכגון בימי הווסת או אחר לידה וכד') יש להבין את האישה ולעודדה ולתת לה יד תומכת. שהרי דווקא בזמן זה היא זקוקה לבעלה יותר מכל, ובזה נבחנת אהבתם האמיתית. ואיש לרעהו יעזור, ולאחיו יאמר חזק, וכאשר האחד נופל, חבירו יעזרהו וירוממהו לקום ולהתחזק, הן בגוף והן בנפש, עד יעבור זעם. וצריך הרבה כוחות גוף ונפש להתעלות ולסייע דוקא בזמנים אלו.

מו. לדעת להתחשב ולהרגיע אותה בדברים שפוחדת מהם משום הנהגתה הרגשית [כגון כשפרצה מלחמה או בשעת חירום ר"ל, או כשראתה עכבר או ג'וק וכד']. לא לבטל את רגשותיה אלו בבוז. אלא לתמוך ולהבין,

תקציב ורווחה

מז. להעניק לה דמי כיס לקניית דברים קטנים לצרכיה הפרטיים כפי רצונה.

מח. לדאוג להשאיר תקציב מתאים לניהול הבית, כפי האפשרויות.

מט. כל הוצאה על בני הבית היא זכות ומצוה יקרה. המספק את צרכי האישה, שקול כמקשט ומפאר את השכינה הקדושה (תומר דבורה).

נ. לדאוג שיהיה מספיק מזון בבית ובמקרה, וכן מזון "אינסטנט" (טבעול, מלאווח וכד') למקרים שאין די זמן או כשקשה להכין ארוחת בישול מלאה (כשהפתיעו אורחים, או כשהבעל חוזר הביתה רעב מאוד אחר יום ארוך ומפרך מחוץ לבית), וכדי למנוע מתחים מיותרים.

נא. להשתדל לתקן [בזריזות...] את צרכי הבית (ברז מקולקל, מדף שבור וכד') כדי שיהיה לה נעים לשהות בו.

נב. ניתן לקשט ולאבזר את הבית בצורה מתאימה (וילון יפה, שטיח, טייפ איכותי...) כדי שלא תרצה לחפש את הרחוב יותר מדי. לפעמים אפשר לוותר על איכות תמורת יופי ותפאורה כדי לספק את רצונה (בדברים שפחות עקרוניים, ובמידת הצורך).

צניעות

נג. להתארח בשבתות אצל בני המשפחה - עדיף מאוד דוקא בזמן הרחקות (מטעמי צניעות, ובפרט במקומות שאי אפשר להסתדר בצניעות הראויה).

נד. לא להזמין זוגות צעירים לשבתות (בפרט בשנה הראשונה). וגם לא להתארח אצלם.

נה. יש נוהגים שמחוץ לבית מתנהגים בפני אחרים כבהרחקות (ככל שניתן).

נו. לא לספר ולפרט בשבח חברך בפניה, וכן בשבח אשתך בפני חברך, כדי למנוע השוואות מיותרות ורגשי קנאה ותחרות.

נז. להתנהג בצניעות. לא ללכת בבית בלבוש מזולזל. להישמר מאוד בשמירת העיניים, ובפרט כשנאלצים לצאת לחוצות קריה. יש לזכור שהאישה תמיד בוחנת את בעלה בזה, וככל שיתקדש הבעל יותר בשמירת עיניו ומחשבתו, הקשר בינו לבינה יתעצם ויפרח.

נח. לא לדבר עם נשים זרות כלל, ובמקום ההכרחי- לקצר ככל האפשר ("איפה ללוד", במקום "איך אפשר להגיע לעיר לוד").

נט. צניעות בדיבור- שפה יפה. להיזהר ממילים בוטות וניבול פה. וכן צניעות במצוות (אישות).

ס. להימנע מדברים דוחים בפניה (הפחות, שיהוקים וכד'). וכן לא לספר על עבירותיו או כישלונותיו בפני אשתו.

היחס להורים ולמשפחה

סא. להיזהר מאד לא לערב את בני המשפחה בוויכוחים או חילוקי דעות של בני הזוג. אלא לנסות לפתור את הבעיות ביניהם בצורה מכובדת ובוגרת. ואם לא הצליחו, ניתן להתייעץ עם רב או תלמיד חכם המבין בעניינים אלו (ויקבל עליהם לציית להחלטתו בהסכמה מלאה).

סב. יש לשמור על קשר סביר עם ההורים [משני הצדדים], ולהיזהר בכבודם. להשתדל להתקשר אליהם בכל ערב שבת [וחג] לאחל "שבת שלום".

סג. להיזהר בכבוד חמיו וחמותו (שגידלו וחינכו למענו את ביתם האהובה). לא לדרוש מהם דרישות מוגזמות. וכן עם שאר בני משפחתה.

סד. לשים לב ליחסי כלה וחמותה (צרות זו לזו). בכל מקרה של מחלוקת- יש לבעל להגן על אשתו בפני חמותה, האמא שלו. אך, כמובן, יעשה כן בכבוד ובדרך ארץ כלפי אמו. אם יש לבעל מה להעיר לאשתו, יעשה כן בצנעה מאוחר יותר בינו לבינה (עיי' לעיל "דרכי הביקורת").

סה. לאפשר לאישה לבקר בבית הוריה ומשפחתה מדי פעם וכפי הצורך (לא להגזים!), ולהקדיש לה תשומת לב מרובה כתחליף (במידת האפשר).

סו. ככל שהבעל יקדיש לאישה את תשומת הלב הראויה לה, ויעניק לה יחס טוב וחיובי בתוך כותלי הבית, כך היא פחות תזדקק לחפש זאת מבחוץ, ויתקיים בה "כל כבודה בת מלך פנימה", והקשר בינו לבינה יתהדק ויתעצם.

סדר ונקיון

סז. להקפיד מאד לשמור על סדר ונקיון (אצל האישה זהו דבר יסודי ועקרוני).

סח. להשתדל לא לפזר כביסה בכל פינות הבית (להשתמש בסל כביסה).

סט. להחזיר כל חפץ למקומו הראשון. להשתדל לא לדרוך על רצפה רטובה.

ע. להיזהר מלכלוך או ריח דוחה בבגדו או בגופו (וכן להתרחץ, לצחצח שיניים ולגזוז ציפורניים בזמן).

עא. להקפיד על לבוש מסודר נקי ומכובד, ותספורת מתאימה.

ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך

עב. להודיע לאישה בכל זמן שנעדר או שיוצא מהבית (אפילו לזמן קצר), וליידע אותה כשהגיע למחוז חפצו (במקומות מרוחקים). וכן להודיע מבעוד מועד בזמן שנאלץ לאחר הביתה, ולדאוג להרגיעה בהתאם. וטוב לומר לפני שיוצא שיתכן שיגיע מאוחר (מהלימודים וכד') ושלא תדאג. אך לא יסמוך על אמירה זו שלא לצורך ממש, שהאמת היא שעיניה נשואות אליו, ומצפה לשובו בכל עת.

עג. כשחוזר מהיעדרות ממושכת או ממקום רחוק, או מאירוע שהיה בו בלעדיה, להשתדל להביא עמו שי קטן (אפילו ממתק, או פרח מהגינה) להראות לה שהוא חושב עליה.

עד. להיכנס הביתה תמיד במאור פנים (אח"כ בקשות וטענות, אם יש...). טוב להתפלל לפני שמקישים בדלת, שהקב"ה ישרה שכינתו בביתנו מתוך

אהבה ואחוה שלום ורעות, ואזכה לאוהבה כגופי ולכבדה יותר מגופי וכו'. ולשנן לעצמו את כל הטובות שזכה להן בזכות האישה.

עה. יכין עצמו מראש, שלא יכנס הביתה רעב או נסער מאוד (ישתדל להרגיע עצמו קודם לכן, וכן לאכול משהו קל לפני כן). ואם ארע כן ואין אוכל מוכן, יתגבר כארי על תאוותיו, וידע לעמוד בנסיון, ואדרבה ישתדל להבין ולהצדיק את אשתו ע"פ המצב ככל האפשר, כלומר העומס שלה בעבודות הבית, ובעבודה בחוץ, ועם הילדים וכיוצ"ב.

עו. להודיע מראש (ולהתייעץ עימה) על אורחים בלתי צפויים שעומדים להגיע לבית.

בטוב תלין

עז. לא לישון מחוץ לבית לבד (ורצוי אפילו לא בחדר אחר לבד), אלא באונס גמור, ובהוראת חכם.

עח. לא ללכת לישון ברוגז לעולם. לדאוג להתפייס קודם לכן, ולגשת לישון כחברים. (גם אם עדיין לא מסכימים בדעותיהם, יקבעו לשאול למחרת את הרב או דעת התורה, ולהתבטל להחלטתו, תהא אשר תהא).

עט. להיזהר לא להפוך כל ריב קטן למריבה גדולה. לדעת להתנצל בעוד מועד, ולכבות את "האש" כל עוד לא התלקחה, שאז קשה להרגיעה הרבה יותר. לא להתבייש לומר "טעיתי".

פ. להשתדל לקרא "קריאת שמע שעל המיטה" ביחד במידת האפשר (מקשר בין בני הזוג, בפרט בשנה ראשונה). שווה לאגור לשם כך כוחות נוספים לפני השינה.

רוחניות

פא. להקפיד לקבוע עיתים לתורה (ושלא להתבזות בפניה בעצלות או רשלנות בתפילות ובלימודים. בפרט ברושם הראשוני).

פב. כל חתן יתייעץ עם רבותיו בעניין סדרי הלימוד בשנה הראשונה: האם ילמד גם כולל ערב, כולל שישי וכו'.

פג. ללמוד סדר יומי קצר עם האישה. לדוגמא: חפץ חיים או הלכות טהרה או הלכות שבת או מוסר וכד'. אך לשים לב לא להכביד מדי (ברוחב ובעומק), ושלא יהיה בצורה של מורה ותלמיד, אלא כחברים. להפשיט את הדברים לחיי היום יום.

פד. להרבות בחיזוקים רוחניים וסיפורי צדיקים (וכן סיפורי אמונה והשגחה מבני דורנו), כפי דרגתה, בפרט בסעודות השבת. לשים דגש על השתלמות במידות הענווה, ההתבטלות וההסתפקות.

פה. לא למשוך הרבה מדי לענייני תאוות ועינוגי העולם הזה, אלא "שמאל דוחה וימין מקרבת". למשל, כשהולכים בחוץ-לבזות את ענייני העולם הזה (רכב או דירה מפוארת) בפיך. לעומת זאת, לייקר כל מעלה רוחנית, להחדיר הנהגת "ישמח לב מבקשי ה'".

פו. ככלל, הנהגת הבעל עם האישה-שמאל [היד החלשה] דוחה, וימין [היד החזקה] מקרבת. ז"א, יותר לקרב ומעט לרחק (וצריך בזה שיקול דעת גדול). להדגיש הרבה הנהגת "וימינו תחבקני".

פז. לחיות חיי אמונה פשוטה ולדעת שהכל (ממש ה-כ-ל!!!) בידיו של הקב"ה. וכל מה שיש לנו זה מתנה גמורה מאיתו יתברך.

פח. להרבות בתפילות ובתחנונים בכל עת מצוא.

פט. לשים לב לקיים את רצון הבורא, ולהזהיר ולהוכיח בדרכי נועם את האישה, ושאר בני הבית, שיהיה ליבם לאל עליון, במידות ישרות ובכל מצוות התורה הקדושה.

צ. יש לזכור שמטרת הנישואין היא להעניק כמה שיותר, בלא התניה כל שהיא, גם אם הצד השני לא עומד בהתחייבויותיו, ובלא לצפות לקבל תמורה מהצד השני. כל הענקה שהיא מותנית בקבלת סיפוק או תמורה מהצד שכנגד הופכת להיות מ"אהבה" ל"תאוה".

צא. להחדיר בבית כבוד לה'. לחשוב בכל צעד: מה הקב"ה ירוויח מזה (ולא רק מה אני ארוויח).

צב. לזכור תמיד את השותף השלישי והעיקרי בכל בית יהודי-השכינה הקדושה. ככל שנכניס יותר את השכינה הביתה, ע"י דקדוק בתורה ובמצוות, וע"י שנרבה בקדושה, אהבה וכבוד הדדיים, מידות טובות ויראת שמים- כן תשרה יותר ויותר הברכה בביתנו.

צג. היסוד לעבודת ה' בשלמות בכלל- מתחיל בתוך ביתם של בני הזוג.
ובזה יזכו ויתקיים בהם "ואתה שלום, וביתך שלום, וכל אשר לך שלום"
(שמואל א, כה, ו).

זכור :

ת א ו ה - פירושה ל ק ב ל...
א ה ב ה - פירושה ל ת ת !!!

פרק ב' - הנהגות לאישה

הנהגות יסודיות

א. יש לזכור : "אל אישך תשוקתך, והוא ימשול בך". והאמת היא שאישה כשרה ונאמנת- אכן רוצה בטבעה להתרפק, להישען ולהיסמך על בעלה. וכן שיחליט בעבורה ויפשוט את ספיקותיה. והקב"ה טבע בה את הרצון להיות נשלטת, וזהו רצון הבורא להנהגת בית כשר ומתוקן, שהבעל ימשול באישה.

ב. על האישה להתנהג בצניעות ובהכנעה. גאווה ושלטון לא הולמים את האישה יותר מאשר אינם הולמים את האיש.

ג. לכבד את הבעל ביותר מדי, ויהיה עליה מורא ממנו, ויהיה בעיניה כמו שר או מלך.

ד. לתת לבעל הרגשה שהוא החשוב בבית והוא הקובע, והכל נעשה על פיו. וחכמת נשים בנתה ביתה.

ה. מהלכת בתאוות ליבו, דהיינו שעושה כל רצונו חפצו ומאוויו, ומרחקת כל מה שישנא (רמב"ם סוף פרק ט"ו מאישות).

ו. בכלל זה, להרחיק מה שלא אוהב – אוכל, חברות, סוגי לבוש וכו'.

ז. לתת ולספק לו מה שהוא רוצה באמת, ולא מה שאני רוצה בשבילו.

ח. אישה כשרה- עושה רצון בעלה. הפירוש הפשוט: על האישה לעשות כל מה שבעלה חפץ ומבקש, מבלי שהיות ומבלי "לשאול פעמיים", או להציע לו משהו אחר.

ט. פירוש נוסף (עמוק יותר): אישה כשרה יודעת בחכמתה לכוון ולנתב את רצון בעלה לאפיקים חיוביים, ולתמוך בו ולהשלימו במקומות בהם הוא חלש וזקוק לעזרה (ע"י עידודים, אמונה וכד'). וזוהי מעלתה הגדולה של ה"עזר-כנגדו". שפעמים שהעזרה האמיתית של האישה היא בהנהגת "כנגדו", היינו להשלימו בחסרונותיו.

ביקורת

י. להימנע ככל האפשר מהערות וביקורת.

יא. לא לסתור דברי הבעל בחציפות. להתחשב מאוד ברקע מימנו הוא בא ובהרגליו מבית הוריו (גם אם לך ההערה נראית נורמאלית וסבירה בהתאם למשפחתך).

יב. ביקורת בונה: כשחייבים להעיר- יש להעיר בצורה עדינה, ביחידות ובנועם.

יג. יש להקדים שבח להערה.

יד. לעולם לא להעיר בעת כעס וריתחא, אלא בעת רצון.

טו. להדגיש תמיד את ההתנהגות החיובית ולא את הצד השלילי. (למשל: "מאוד נהייתי מההתמדה שלך אתמול בכולל". במקום: "למה אתה כזה עצלן היום?!").

טז. דוגמא אישית עם המון סבלנות ועידוד היא תמיד הדרך הטובה ביותר להשיג תוצאות.

יז. לא להזכיר דברים שליליים מן העבר הרחוק או הקרוב.

יח. לא לנסות לשנות זה את זה, ובפרט בשנה הראשונה. האהבה האמיתית היא לאהוב את האדם כמות שהוא יחד עם חסרונותיו (אף אחד לא מושלם...).

קשר חיובי [שיתוף פעולה]

יט. לשמור על אמינות וגילוי נאות בין בני הזוג. לא לגרום חציצה ביניהם. ליצור שקיפות ככל שניתן בענייני הכספים (חשבון משותף) ובכל שאר העניינים.

כ. גם כשמבקשת משהו לצורכה, להשתדל להסביר זאת לבעל באופן שיובן שבסופו של דבר זוהי גם טובתו שלו (כגון אם מבקשת ממנו לרכוש פריט מסויים למטבח, זה כדי שתוכל לבשל לו יותר טוב, וכד').

כא. תקשורת במכתבים. הרבה פעמים קל יותר להתבטא בכתב מאשר בעל-פה. תמיד טוב לסיים את הפתק או המכתב במילת חיבה לפני שחותמים בשם.

יחס ועידוד

כב. לעודד ולרומם את הבעל בכל הזדמנות, וכן בפני הוריו, ואת הוריו בפניו.

כג. להתלהב מכל דבר טוב שעושה הבעל: למד היטב (חיבר חיבור תורני או קיבל תעודה או הצליח במבחן), הרכיב מנורה, התקין או תיקן מכשיר חדש לבית, הפתיע בקניה. (לעיתים ניתן ללמוד מהאמא של הבעל כיצד משתמשים במילים מעודדות על כל דבר שהבעל-הבן עושה בעבורה).

כד. הארת פנים. אוריה טובה ונעימה בבית, שיהיה "כיף" לבוא הביתה. אישה שמחה- כל הבית שמח.

כה. לא להיות עסוקה בטלפון או עם שכנות וחברות, בזמן שהבעל צריך להגיע הביתה. לעזוב כל עיסוק שהוא (הדחת כלים...) בכניסתו לבית (לסיים השיחה ולהניח השפופרת), ולקבל את הבעל בסבר פנים יפות.

כו. לבטא כלפי הבעל אהבה וגעגועים בפה מלא, מדי פעם ובזמנים המתאימים.

כז. לשתף את הבעל בחוויות שעברו עליה (אולם, תימנע מלשון הרע, מחלוקות וכד'). ועיי' סעיף נב לקמן). וכן להראות הקשבה ואכפתיות לחוויות שהוא מספר בפניה.

כח. להימנע ככל שניתן מלהרבות לספר בפניו חוויות שליליות או מצערות שעברה. וכן בפני ההורים שלו (וגם שלה).

כט. לחזק את החלטות הבעל ואת הביטחון העצמי שלו (להימנע מתשובות כמו: "תעשה מה שאתה רוצה"). ומצד שני, גם לא להחליט עבורו בצורה גורפת, אלא תאמר לו: במה שאתה בוחר תמיד יש ברכה וכד'.

ל. להשתדל ללמוד ולהכיר את נפש הבעל, וכן מה שמועיל לו ומשמח אותו, ומה מפריע ומציק לו (גם אם זה לא לטעמך). וממילא, לתת לבעל מה שהוא רוצה באמת, ולא מה שאני רוצה בשבילו.

לא. יש למעט בבקשות ובדרישות כמה שרק אפשר.

לב. להשתדל למלא כל חפצו, כל שלא נוגד את ההלכה או ההנהגה הנכונה ע"פ דעת התורה.

לג. לא לאכול [או לשתות] לבד, בלא להציע קודם לבעל לאכול עימה [כאשר הוא נמצא, כמובן].

לד. כדאי לצאת לטיול רגלי מידי פעם בערב (רצוי להקדיש לזה זמן קבוע. כגון ביום מסוים בשבוע).

לה. יש לפנות זמן מתאים כדי להתלוות לבעל במקום הצורך. כגון לטיפול רפואי חשוב או קניה גדולה וכד'.

לו. לדאוג להפתעות נעימות: ימי הולדת, יום אירוסין, יום נישואין וכד'. יש לרשום ביומן האישי תאריכים אלו כדי שלא יישכחו. להגיש מתנה אישית, ארוזה יפה עם פתק מתאים במאור פנים ולבביות.

לז. וכן יש להפתיע מדי פעם גם ב"סתם יום", או כדי להרגיע מתחים שהצטברו, או כדי להביע הערכה מיוחדת על מסירות יוצאת מגדר הרגיל.

לח. לא לבטל מהתורה ככל האפשר, ולא להטרידו מעבר לחיוני בענייני הבית והילדים על חשבון לימוד התורה. ואדרבה להמריץ את הבעל לתורה (ולתפילות) כמה שיותר.

לט. חובה להרגיש שנח לי עם בעלי ושאני בטוחה במחיצתו.

עתות לחץ

מ. להתנהג בעדינות ובסבלנות יתירה בעתות לחץ מצוקה או מתח (ערבי שבתות וחגים, בפתחת שנת הלימודים של הילדים, לפני שיוצאים לאירוע משפחתי וכד'). להשתדל להתחשב במצב ולהגיב במתינות.

מא. וכן בזמן חולי או חולשה ח"ו של הבעל יש להשתדל להבינו ולעודדו, לעמוד בפרץ ולתת לו יד תומכת. שהרי דווקא בזמן זה הוא זקוק לאישתו יותר מכל, ובזה נבחנת אהבתם האמיתית. ואיש לרעהו יעזרו, ולאחיו יאמר חזק, וכאשר האחד נופל, חבירו יעזרהו וירוממהו לקום ולהתחזק, הן בגוף והן בנפש, עד יעבור זעם. וצריך הרבה כוחות גוף ונפש להתעלות ולסייע דוקא בזמנים אלו.

מב. כשהבעל עצוב או מוטרד, יש לאפשר לו להירגע ולהפיג את כעסו ומתחיו לבדו בינו לבין עצמו, ורק אחר כך ניתן לבוא לפייסו ולעודדו.

מג. לא לתת לבעל מוסר או עצות בזמן שמהו מציק לו מאוד והוא מתפרץ ברגשותיו. אלא להיות לו קרש הצלה: להבין אותו ולהקשיב. לאפשר לו לפרוק את רגשותיו בסבלנות. לגלות (אפילו כלפי חוץ) הסכמה והבנה למצבו. (אפשר לדון בגוף הדברים רק מאוחר יותר בעת רצון ושלוה).

צניעות וקדושה

מד. להתארח בשבתות אצל בני המשפחה - עדיף מאוד דוקא בזמן הרחקות (מטעמי צניעות, ובפרט במקומות שאי אפשר להסתדר בצניעות הראויה).

מה. לא להזמין זוגות צעירים לשבתות (בפרט בשנה הראשונה). וגם לא להתארח אצלם.

מו. יש נוהגים שמחוץ לבית מתנהגים בפני אחרים כבהרחקות (כגון במסירה מידו לידה וכד', ככל שניתן).

מז. לא לספר להורים ו/או לחברות על הבעל מה שלא נחוץ. בפרט בדברים שבינו לבינה, או פרטים אישיים מהנהגת ביתם, או מחלוקות וחילוקי דעות שביניהם.

מח. לא להרבות בשבח הבעל בפני חברותיה, כדי שלא ליצור השוואות מיותרות, ושלא להכשיל בקנאה ותחרות וכו'.

מט. לא לספר ולפרט בפני הבעל בשבח ומראה חברותיה.

נ. להשתדל לא להכניס חברות הביתה לזמן ממושך, ולקצר את השהות עם החברות, כשהבעל נמצא בבית, או כשעומד להיכנס הביתה.

נא. להיזהר בקדושה, לא ליצור גירוים מיותרים לבעל (בהרחקות). לנהוג בצניעות בזמן הטהרה (סי' ר"מ).

נב. לא להרבות לפטפט עם הבעל על דא ועל הא, אלא לעודדו למהר לעסוק בענייניו הרוחניים.

נג. נאמנות האישה בכלל [בינו לבינה]. לא לשקר, ולא להעלים מן הבעל מה שנחוץ לו לדעת. לא לצחוק או לשנות בדיבור בעניינים רציניים (כגון טהרה) בפרט.

נד. להתנהג בצניעות בלבוש, בדיבור ובמעשים. לשמור על פה נקי. להיזהר ממילים בוטות ומגונות. וכן לא לספר על עבירותיה או כישלונותיה (מן העבר) בפני בעלה.

נה. לא לדבר עם אנשים זרים כלל, ובמקום ההכרחי- לקצר ככל שניתן [בין בפני הבעל, ובין שלא בפניו]. בכלל זה, יש לזכור: אין מתפקיד האישה לחזק או להחזיר בתשובה אנשים (גברים), בין ברחוב, בין בעבודה או בשיעורי תורה וכיו"ב. "אברהם מגייר את האנשים, ושרה- את הנשים".

נו. להימנע מדברים דוחים בפניו (הפחות, שיהוקים וכד'). וכן להימנע מגרגרנות (שלא לאכול יותר מדי בפני הבעל).

תקציב וכלכלה

נז. להתנהג בענווה ובהסתפקות. להימנע מלדרוש מהבעל להוציא הוצאות החורגות מהאפשרויות. להימנע מבזבזנות, וממותרות. לכלכל את הוצאות הבית בתבונה. ולהשתדל לסייע ככל שניתן בכלכלת הבית כפי האפשרויות.

נח. לדאוג תמיד לארוחות מזינות בזמן, קודם שהבעל מגיע הביתה. (אם אינה בקיאה בבישול יכולה להיעזר ולקבל עצות טובות מבני משפחה או חברותיה, או מספרי בישול, כגון "הבית היהודי").

נט. להימנע מעצלות, ולהתגבר לנהוג בזריזות בכל ענייני הבית: שטיפת כלים, סדר, נקיון, כביסה, גיהוץ וכד'.

היחס להורים ולמשפחה

ס. להיזהר מאד לא לערב את בני המשפחה בוויכוחים או חילוקי דעות של בני הזוג. אלא לנסות לפתור את הבעיות ביניהם בצורה מכובדת ובוגרת. ואם לא הצליחו, ניתן להתייעץ עם רב או תלמיד חכם המבין בעניינים אלו (ויקבלו עליהם לציית להחלטתו בהסכמה).

סא. יש לשמור על קשר סביר עם ההורים [משני הצדדים], ולהיזהר בכבודם. להשתדל להתקשר אליהם בכל ערב שבת [וחג] לאחל "שבת שלום".

סב. בכל מקרה של התנגשות בין כבוד הבעל בדברים שהאישה מחויבת לו, והוא מקפיד עליהם, לבין כבוד הוריה - כבוד הבעל קודם. ומה טוב לרצות את שני הצדדים, במידת האפשר.

סג. להיזהר בכבוד חמיה וחמותה (שגידלו וחינכו למענה את בנם האהוב). אישה שאיננה מכבדת את חמיה וחמותה – כאילו בוגדת בבעלה. כי כבודם זהו כבודו.

סד. לא לדרוש מהורי בעלה דרישות מוגזמות. וכן משאר בני משפחתו.

סה. כלה צרה לחמותה. ולכן תדע האישה לנהוג בחכמה עם חמותה, ותשתדל לרוממה ככל האפשר. וכגון, שתתייעץ איתה בענייני סידור הבית והבישולים, ואיך לטפל בתינוקות וכד', ולו רק כלפי חוץ, ובזה תגדיל אותה בעיניה, ושקטה הארץ. ואם אחר כל זאת, עדיין לא מסתדרות ביניהן - ימעיטו להתראות זו עם זו ככל שניתן.

סדר וניקיון

סו. לדאוג תמיד לבית נקי ומסודר.

סז. להתקלח ולהתבשם בזמן. להתכונן ולהתייפות מעט לכבוד הבעל, כאשר הוא עומד להגיע הביתה (ולא רק כשהולכים לישון). לא לקבל את הבעל בלבוש מרושל ומלוכלך.

סח. להיזהר מלכלוך או ריח דוחה בבגד או בגוף (וכן להתרחץ, לצחצח שיניים ולגזוז ציפורניים בזמן).

סט. להקפיד על לבוש מסודר נקי ומכובד (וכן תספורת מתאימה או איפור עדין בזמנים המתאימים, הכפי והצורך).

ברוך אתה בבואך ובצאתך

ע. להודיע לבעל בכל זמן שנעדרת או שיוצאת מהבית (אפילו לזמן קצר), וליידע אותו כשהגיעה למחוז חפצה (במקומות מרוחקים). וכן להודיע מבעוד מועד בזמן שנאלצת לאחר הביתה, ולדאוג להרגיעו ולפייסו בהתאם. וטוב לומר לפני שיוצאת שיתכן שתגיע מאוחר (מהאירוע וכד') ושלא ידאג. אך אין לסמוך על אמירה זו בלבד, שלא לצורך הכרחי ממש.

עא. כשחוזרת מהיעדרות ממושכת או ממקום רחוק, או מאירוע שהיתה בו בלעדיו, להשתדל להביא עימה שי קטן (אפילו ממתק, או פרח מהגינה) להראות לו שהיא חושבת עליו.

עב. להיכנס הביתה תמיד במאור פנים (אח"כ בקשות וטענות, אם יש...). לא להתלונן ולספר צרות מיד כשנכנסים הביתה. טוב להתפלל לפני שמקישים בדלת, שהקב"ה ישרה שכינתו בביתנו מתוך אהבה ואחוה שלום ורעות, ואזכה לאהוב ולכבד את בעלי כראוי וכו'. ולשנן לעצמה את כל הטובות שזכתה להן בזכות בעלה.

עג. תכין עצמה מראש, שלא תכנס הביתה רעבה או נסערת מאוד (לאכול משהו קל לפני כן). ותשתדל להרגיע עצמה ככל שניתן קודם שנכנסת הביתה.

עד. להודיע מראש (ולהתייעץ עימו) על אורחים בלתי צפויים שעומדים להגיע לבית.

בטוב תלין

עה. לא לישון מחוץ לבית לבד (ורצוי אפילו לא בחדר אחר לבד), אלא באונס גמור, ובהוראת חכם.

עו. לא ללכת לישון ברוגז לעולם. לדאוג להתפייס קודם לכן, ולגשת לישון כחברים. (גם אם עדיין לא מסכימים בדעותיהם, יקבעו לשאול למחרת את הרב או דעת התורה, ולהתבטל להחלטתו, תהא אשר תהא).

עז. להיזהר לא להפוך כל ריב קטן למריבה גדולה. לדעת להתנצל בעוד מועד, ולכבות את "האש" כל עוד לא התלקחה, שאז קשה להרגיעה הרבה יותר. לא להתבייש לומר "טעיתי".

עה. להשתדל לקרא "קריאת שמע שעל המיטה" ביחד במידת האפשר (מקשר בין בני הזוג, בפרט בשנה ראשונה). שווה לאגור לשם כך כוחות נוספים לפני השינה.

רוחניות

עט. ללמוד סדר יומי קצר עם הבעל. לדוגמא: חפץ חיים או הלכות טהרה או הלכות שבת או מוסר וכד'. להשתדל להתפנות מעסקיה בזמן הלימוד, להקשיב לבעל, להראות התפעלות, ולשתף פעולה. ובפרט בשולחן השבת.

פ. לא למשוך הרבה מדי לענייני תאוות ועינוגי העולם הזה.

פא. לחיות חיי אמונה פשוטה ולדעת שהכל (ממש ה-כ-ל !!!) בידיו של הקב"ה. וכל מה שיש לנו זה מתנה גמורה מאיתו יתברך. ישתבח שמו לעד!

פב. להרבות בתפילות ובתחנונים בכל עת מצוא. שזהו כוחה הגדול של האישה.

פג. לשים לב לקיים את רצון הבורא, ולעודד ולהנחות את הבעל בדרכי נועם ובכבוד, וכן את שאר בני הבית, שיהיה ליבם לאל עליון, במידות ישרות ובכל מצוות התורה הקדושה.

פד. יש לזכור שמטרת הנישואין היא להעניק כמה שיותר, בלא התניה כל שהיא, גם אם הצד השני לא עומד בהתחייבויותיו, ובלא לצפות לקבל תמורה מהצד השני. כל הענקה שהיא מותנית בקבלת סיפוק או תמורה מהצד שכנגד הופכת להיות מ"אהבה" ל"תאוה".

פה. להחדיר בבית כבוד לה'. לחשוב בכל צעד: מה הקב"ה ירוויח מזה (ולא רק מה אני ארוויח).

פו. לזכור תמיד את השותף השלישי והעיקרי בכל בית יהודי- השכינה הקדושה. ככל שנכניס יותר את השכינה הביתה, ע"י דקדוק בתורה ובמצוות, וע"י שנרבה בקדושה, אהבה וכבוד הדדיים, מידות טובות ויראת שמים- כן תשרה יותר ויותר הברכה בביתנו.

פז. היסוד לעבודת ה' בשלמות בכלל- מתחיל בתוך ביתם של בני הזוג. ובזה יזכו ויתקיים בהם "ואתה שלום, וביתך שלום, וכל אשר לך שלום" (שמואל א, כה, ו).

**לא התחתנו [רק] כי אנחנו אוהבים
אלא בזכות שהתחתנו - אנחנו אוהבים.**